

GUIA EL DIÀLEG INTERRELIGIÓS I INTERCONVICCIONAL DE BASE COMUNITÀRIA

*Recerca Diàleg interreligiós i interconviccional, i acció
comunitària: indicadors, condicions i orientacions per a
l'èxit*

Recerca finançada per la
Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya
Referència: DGAR22/22/000001

Autors: Anna Tarrés Vallespí, Maria Nadeu i Miquel Àngel Essomba, ERDISC - UAB

Octubre de 2024

ÍNDEX

1. Introducció
2. Parlem de Diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària
 - a. El diàleg interreligiós i interconviccional
 - b. El diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària
 - c. Diàleg interreligiós i interconviccional i acció comunitària a Catalunya
3. Una eina per enfortir el diàleg interreligiós i interconviccional en clau d'acció comunitària
 - a. La rúbrica *QCID_CA*
 - b. Exemple d'aplicació
 - c. Orientacions
4. Annexos
 - Rúbrica *QCID_CA* (per fotocopiar)
 - Quadre per mostrar resultats
 - Persones que han participat en la fase de definició dels criteris de qualitat de la recerca *Diàleg interreligiós i interconviccional, i acció comunitària: indicadors, condicions i orientacions per a l'èxit*
5. Bibliografia

1. Introducció

La finalitat d'aquesta ***Guia sobre el diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària*** és triple:

1. Contribuir a la reflexió sobre la potència ciutadana de les pràctiques de diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària.
2. Esdevenir un referent d'autoavaluació i millora de les pràctiques existents de diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària.
3. Ser un suport a l'extensió de noves pràctiques de diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària en entorns locals.

El document que teniu a les mans aporta elements per comprendre millor el diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària i aporta una eina de diagnòstic i millora: la Rúbrica *QCID_CA*.

QCID_CA és l'acrònim de *Criteris de qualitat per al diàleg interreligiós basat en l'acció comunitària* en la seva versió anglesa (*Quality Criteria For Interfaith Dialogue Based On Community Action*). És una eina que contribueix a millorar l'autoconeixement dels grups de diàleg interreligiós i interconviccional en totes les dimensions clau que els constitueixen: Finalitats, contingut, context, actors i procés. S'ha elaborat a partir del procés de reflexió realitzat amb el treball conjunt d'11 experts i practicants en el marc de la investigació *Diàleg interreligiós i interconviccional, i acció comunitària: indicadors, condicions i orientacions per a l'èxit*, realitzada per l'Equip de Recerca en Diversitat i Inclusió en Societats Complexes (ERDISC) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) a través del suport i finançament de la Direcció General d'Assumptes Religiosos de la Generalitat de Catalunya.

L'autodiagnosi es fonamenta en el sistema de criteris de qualitat per al diàleg interreligiós i interconviccional basat en l'acció comunitària establert en la recerca.

2. Parlem de Diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària

a. El diàleg interreligiós i interconviccional

El diàleg interreligiós i interconviccional fa referència al procés de comunicació i a la comprensió mútua entre persones de diferents tradicions religioses i/o creences. El diàleg interreligiós/interconviccional i l'acció comunitària són dues àrees d'interès creixent avui en dia, ja que la diversitat religiosa i cultural és una realitat arreu que planteja desafiaments per a la convivència i la cohesió social (Orton, 2016). Això ha quedat palès en els darrers temps, i resulta paradigmàtic el rol que aquest diàleg ha pogut jugar a l'hora de donar resposta a necessitats comunitàries, per exemple durant la pandèmia (Casavecchia et al., 2023). La literatura actual mostra la relació entre el diàleg interreligiós/interconviccional i l'acció comunitària, que comparteixen l'objectiu de promoure la pau, la justícia i l'harmonia de la societat, i com aquesta relació pot esdevenir un espai per al desenvolupament de les comunitats.

El diàleg interreligiós i interconviccional fa referència al procés de comunicació i a la comprensió mútua entre persones de diferents tradicions religioses i/o creences. L'objectiu és promoure l'harmonia i la cooperació entre aquestes persones, i promoure la pau i la justícia a les comunitats (Ibrahim, 2012). Ja fa molts anys que hi ha hagut un reconeixement creixent de la importància del diàleg interreligiós i interconviccional a tot el món. La globalització, l'augment de la mobilitat i la immigració, i els conflictes religiosos han provocat un major contacte i un diàleg entre persones de diferents tradicions religioses i de creences (Mitri, 1997).

Entre els reptes que confronta avui el diàleg interreligiós i interconviccional -com ara la possibilitat de malentesos i conflictes en el marc de gran diversitat actual- la literatura acadèmica assenyala que el diàleg interreligiós i interconviccional ha de ser un procés continu i basat en el respecte mutu. El repte implica que cada cop més les comunitats han d'estar obertes per conèixer les creences i pràctiques dels altres i estar disposades a qüestionar les seves pròpies creences i prejudicis (Edwards, 2018; Esdonk & Wiegers, 2019; Helskog, 2015; Pope 2019).

b. EL DIÀLEG INTERRELIGIÓS I INTERCONVICCIONAL de base comunitària

Per tal de compartir un marc de reflexió i treball que permetin avançar conjuntament entre totes les persones implicades en la recerca definim l'*acció comunitària* com la col·laboració entre els membres d'una comunitat per afrontar reptes i millorar la qualitat de vida de la comunitat (Gomà, 2008).

Així, per exemple, l'acció comunitària pot promoure la cooperació i l'apoderament en una comunitat. L'acció comunitària, igual que el diàleg interreligiós i interconviccional,

també s'enfronta a reptes. Un dels principals és el de la sostenibilitat de les seves accions en el temps. Moltes iniciatives d'acció comunitària depenen de recursos fora de l'àmbit institucional, cosa que pot limitar el seu abast i la seva durada. A més, els esforços poden ser fragmentaris i desorganitzats si no hi ha una estratègia clara i una visió compartida. Per superar aquests reptes, l'acció de la comunitat s'ha de veure com una inversió a llarg termini, un projecte que va més enllà de la immediatesa del món digital.

Les iniciatives d'acció comunitària, perquè esdevinguin estructurals, s'han de basar en la col·laboració i la participació sostinguda (Essomba, 2019).

A partir de la nostra recerca¹ podem dir que el diàleg interreligiós basat en l'acció comunitària constitueix una manera específica de practicar aquest diàleg, i el podem definir a partir d'un procés social conformat en quatre principis:

- 1) Coneixement.
- 2) Reconeixement.
- 3) Acció.
- 4) Transformació.

La primera condició per al diàleg és el **coneixement** entre les persones que participen en aquest. Un coneixement que inclou tota aquella informació sobre la cultura, la religió o la tradició de l'altre que es necessita per tal de fer alguna cosa junts. A partir de la pràctica s'adquireix aquest coneixement, pren significat i es reforça la coneixença.

El coneixement obre la porta al **reconeixement**. Els participants en el diàleg també es reconeixen perquè han de compartir temps i espai per dur a terme una *praxi*, més enllà del *logos*, i això provoca un efecte d'augment de la confiança entre ells. El reconeixement reforça una dinàmica d'obertura a l'alteritat.

El reconeixement és la condició per projectar l'**acció**. Aquesta acció no és en el buit, sinó que neix d'un marc ètic compartit entre participants de diferents religions. L'acció requereix un marc de valors compartit així com un sentit espiritual per dur a terme una pràctica social.

Finalment, l'acció és la condició de la **transformació**. Totes les veus escoltades durant la recerca van ser concloents: el diàleg interreligiós ha de ser un espai d'acció comunitària perquè l'objectiu principal d'aquest diàleg és la transformació social d'acord amb un principi de justícia social.

El diàleg interreligiós basat en l'acció comunitària –a través d'aquests quatre principis de coneixement, reconeixement, acció i transformació– pot enfrontar-se a l'individualisme i la fragmentació social, que poden ser un preludi de desigualtat i exclusió.

¹ Més informació a Tarrés, Nadeu i Essomba, 2024, en procés de publicació.

A partir de la recerca realitzada constatem que el diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària aporta:

- Espai per a l'activisme com a possibilitat real de superar una posició ciutadana passiva.
- Oportunitats per a enfortir temps compartits d'espiritualitat a partir de la creació d'aliances entre els participants.
- Vivències de pau entre creences que signifiquen una estratègia de superació d'enfrontaments socials.

c. Diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària a Catalunya

Les bones pràctiques de diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària que s'han seleccionat i que us presentem, s'han escollit seguint criteris centrats en la finalitat i les seves característiques (nombre de confessions, impulsors, ubicació territorial, actualitat i continuïtat).

Segons la finalitat, s'han inclòs pràctiques on la motivació principal és facilitar el diàleg interreligiós i interconviccional. En aquest sentit, en el recull que mostrem s'han descartat pràctiques on la finalitat principal era cultural, social, o d'inclusió de persones migrants.

Segons les característiques, s'ha tingut en compte:

- Nombre de confessionalitats participants.** Així, s'han inclòs totes les pràctiques multilaterals (on participen dues o més confessions religioses), i s'han tingut en compte algunes pràctiques bilaterals (entre dues religions) i ecumèniques (entre branques d'una mateixa religió).
- Confessionalitat/organisme impulsor.** El recull aporta les pràctiques impulsades per una o més confessions religioses, així com pràctiques impulsades per universitats, administració o institucions privades on la finalitat de diàleg interreligiós i interconviccional és molt clara.
- Ubicació territorial.** Les pràctiques seleccionades són referents dins el territori de Catalunya.
- Moment actual d'activitat.** S'han tingut en compte només aquelles pràctiques que actualment s'estan duent a terme.
- Continuïtat de la pràctica.** S'ha prioritzat les iniciatives que perduren en el temps i no activitats puntuals sense continuïtat.

TAULA RECULL DE BONES PRÀCTIQUES EN DIÀLEG INTERRELIGIÓS I INTERCONVICCIONAL DE BASE COMUNITARIA A CATALUNYA ²

1. [Xarxa Catalana d'Entitats de Diàleg Interreligiós](#)
2. [Parlament Català de les Religions](#)
3. [Grups de Diàleg Interreligiós i Interconviccional d'Audir \(GDI\)](#)
4. [La Nit de les Religions](#)
5. [Mediació als Centres Penitenciaris](#)
6. [Xarxa Internacional sobre Religions i Mediació en Zones Urbanes](#)
7. [AUDIR Jove](#)
8. [Xarxa Interreligiosa per la Pau \(XiP\)](#)
9. [Espai interreligiós de Migra Studium](#)
10. [Religions Germanes](#)
11. [Grup de Diàleg Interreligiós del CREA](#)
12. [Oficina d'Afers Religiosos \(OAR\) de l'Ajuntament de Barcelona](#)
13. [Declaracions institucionals conjuntes de les Religions \(GTER\)](#)
14. [Centre d'Estudis de les Tradicions de Saviesa \(CETR\)](#)
15. [Diàleg Interreligiós Monàstic](#)
16. [Comunitat De Sant Egidi \(Pregàries Per La Pau d'Assís. Marxes Per La Pau\)](#)
17. [Grup De Diàleg Interreligiós Del Raval \(Coordinats Per Tot Raval\)](#)
18. [Associació De Diàleg Interreligiós De Sabadell \(ADIS\)](#)
19. [Consell Interreligiós De Terrassa \(Grup De Diàleg Interreligiós De Terrassa\)](#)
20. [Grup De Diàleg Interreligiós D'Olot](#)
21. [Grup De Diàleg Interreligiós De Vic](#)
22. [Grup De Diàleg Interreligiós De Manresa](#)
23. [Grup De Diàleg Interreligiós De Lleida](#)
24. [Assemblea Municipal De Les Religions De Lleida](#)
25. [DGAR](#)
26. [Mostra De Cinema Espiritual \(Organitzada Per La DGAR\)](#)
27. [Consell Assessor Per La Diversitat Religiosa](#)
28. [Congrés De Llibertat Religiosa I De Consciència \(Organitzat Per La Càtedra De Llibertat Religiosa I De Consciència De Blaquerna\)](#)
29. [Setmana De La Pregària Per La Unitat Dels Cristians](#)
30. [El Temps De La Creació \(Ecoparròquies\): Iniciativa Ecumènica](#)
31. [Centre Ecumènic De Catalunya](#)
32. [Coordinadora Catalana D'entitats Budistes](#)
33. [Fòrum De Diàleg Interreligiós De Llobregat](#)
34. [Carmel Ecumènic Interreligiós De Badalona \(CEIB\)](#)
35. [Fundació Vivàrium Raimon Panikkar](#)
36. [Setmana De La Diversitat Religiosa De Banyoles](#)

² Aquest recull s'ha treballat conjuntament amb AUDIR (Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós).

3. Una eina per enfortir el diàleg interreligiós i interconviccional en clau d'acció comunitària

Fruit del treball de recerca de l'Equip ERDISC-UAB s'ha construït una eina que les iniciatives de diàleg interreligiós i interconviccional poden usar per detectar en què es pot enfortir i millorar la pràctica.

La rúbrica *QCID_CA* és fàcil d'usar (veure darrer apartat de la *Guia* amb orientacions pràctiques sobre temps i altres) i ha estat millorada per l'Equip ERDISC-UAB a partir d'una doble provatura.

a. La rúbrica *QCID_CA*

L'eina aporta una valoració compartida sobre àmbits de millora i fortaleces de les iniciatives de Diàleg interreligiós de base comunitària amb l'objectiu de poder contribuir a l'autodiagnosi per enfortir les iniciatives.

Es tracta d'una escala d'autoposicionament al voltant de 32 elements en 5 àmbits centrals en la praxi de les iniciatives de diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària:

1. Propòsit
2. Contingut
3. Context
4. Actors
5. Marc del diàleg

L'instrument s'ha provat durant la primavera de 2024 a partir de l'observació de dos casos concrets de diàleg interreligiós a Catalunya. Amb el contrast amb la realitat, el sistema d'indicadors s'ha validat pel que fa al nombre d'indicadors i dominis final, i ha adoptat un format de rúbrica d'autoavaluació per a la seva futura usabilitat.

La rúbrica ofereix una puntuació màxima de qualitat per al diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària de 128 punts, amb subvaloracions per a cada dimensió o àmbit central (Propòsit, Contingut, Context, Actors i Marc del diàleg) que permeten observar on hi ha major o menor força de l'entitat de manera que aquesta pot reflexionar i prendre decisions de manera més fonamentada.

El sistema d'indicadors ofereix una guia per a iniciatives de diàleg que volen aprofundir en la seva pràctica com a oportunitat per a l'acció comunitària.

b. Exemple d'aplicació de la Rúbrica QCID_CA

A continuació es mostra l'eina emplenada. En l'exemple, s'aporta la puntuació de cada grup de diàleg per cada apartat i en tots els criteris. Al final de cada apartat s'obtenen sumatoris que després faran possible una senzilla representació gràfica per ajudar el grup a identificar fortaleeses i debilitats i poder prendre decisions per a la sostenibilitat.

Instruccions: Per cada criteri cal valorar la seva adequació en relació a la realitat del grup sobre una escala on 1 és gens, 2 és poc, 3 és bastant i 4 és molt.

EXEMPLE 1: Cas Grup de diàleg interreligiós A

Rúbrica QCID_CA Criteris de qualitat per al diàleg interreligiós basat en l'acció comunitària (1 = gens; 2= poc; 3= bastant; 4= molt)				
FINALITAT DEL DIÀLEG	GRUP A			
a) Relatius al sentit del diàleg per les participants	Valoració			
1.1. Les participants construeixen vincles socials estables i de confiança mútua.	1	2	3	4
1.2. Les participants reben suport per satisfer les seves necessitats.	1	2	3	4
1.3. Les participants coneixen el sentit de conviccions religioses o creences diferents a la pròpia.	1	2	3	4
1.4. Les participants incrementen el sentiment de pertinença a la comunitat.	1	2	3	4
1.5. Les participants estableixen relacions basades en una perspectiva intercultural de la diversitat.	1	2	3	4
Subtotal (suma): 13				
b) Relatius al sentit del diàleg per a la societat	Valoració			
1.6. El diàleg establert garanteix l'escolta activa de totes les veus.	1	2	3	4
1.7. El diàleg establert afavoreix la promoció dels drets i les llibertats de les persones participants.	1	2	3	4
1.8. El diàleg establert aspira a la transformació de la societat i n'és una referència.	1	2	3	4
1.9. El diàleg establert repercuteix positivament en la millora de les comunitats religioses participants.	1	2	3	4
1.10. El diàleg establert fa visible el fet religiós en l'espai públic de manera equilibrada.	1	2	3	4
Subtotal (suma): 13				
SUBTOTAL (suma dels dos subtotals parcials): 26				
CONTINGUT DEL DIÀLEG	Valoració			
2.1. Les participants s'impliquen en accions socials que milloren la vida de les persones.	1	2	3	4
2.2. Les participants incrementen la diversitat d'identitats religioses i de conviccions al si dels grups de diàleg.	1	2	3	4
2.3. Les participants estableixen les accions socials de manera dialogada.	1	2	3	4
2.4. Les accions socials responen a necessitats detectades de la comunitat.	1	2	3	4
2.5. Les accions socials promogudes des del diàleg interreligiós i interconviccional s'estén a d'altres espais socials (p.e. l'escola).	1	2	3	4
2.6. Les accions socials tenen en compte la xarxa d'organitzacions socials del context en el qual es produeix el diàleg.	1	2	3	4
SUBTOTAL (suma): 16				
CONTEXT DEL DIÀLEG	Valoració			
3.1. Les participants tenen referents de diàleg interreligiós i interconviccional.	1	2	3	4

3.2. Les participants en entorns urbans pertanyen a un mateix barri o ciutat, o a una mateixa comunitat de referència compartida.	1	2	3	4
3.3. Les participants en entorns rurals pertanyen a una mateixa comarca, o a una mateixa comunitat de referència compartida	1	2	3	4
3.4. Les participants amb responsabilitats de coordinació dels grups de diàleg interreligiós i interconviccional preparen un relleu que garanteix la seva continuïtat.	1	2	3	4
3.5. La comunitat reconeix les experiències de diàleg interreligiós i interconviccional informals.	1	2	3	4
3.6. La comunitat reconeix els grups de diàleg com referents d'acció comunitària.	1	2	3	4
3.7. El diàleg es pot dur a terme en espais que poden ser percebuts com comuns per part de les participants, siguin públics i neutres, o bé religiosos de manera rotativa i equilibrada.	1	2	3	4
SUBTOTAL (suma): 17				
ACTORS DEL DIÀLEG	Valoració			
4.1. Les accions socials de diàleg interreligiós i interconviccional son d'iniciativa social, i estan coliderades per la ciutadania, les comunitats religioses i les administracions públiques.	1	2	3	4
4.2. Els ens locals gestionen l'expressió del fet religiós i de creences en l'espai públic de manera equànime.	1	2	3	4
4.3. Els ens locals participen en les accions socials de diàleg interreligiós i interconviccional amb un rol subsidiari.	1	2	3	4
4.4. La comunitat promou l'existència tant de "taules de coordinació" com de "grups de diàleg".	1	2	3	4
SUBTOTAL (suma): 9				
PROCÉS DEL DIÀLEG	Valoració			
5.1. El nombre de participants creix.	1	2	3	4
5.2 El compromís amb les accions socials sorgides del diàleg interreligiós i interconviccional es manté estable en el temps.	1	2	3	4
5.3. Les participants avaluen l'impacte de les seves accions socials sorgides del diàleg interreligiós i interconviccional.	1	2	3	4
5.4. Les participants donen a conèixer i difonen la seva experiència a la ciutadania.	1	2	3	4
5.5. A les activitats hi participen persones sense vinculació a un grup religiós o de creença.	1	2	3	4
SUBTOTAL (suma): 11				
TOTAL (Suma de tots els subtotals): 80				

De manera resumida:

CAS A	Cas 1	%	Càlcul percentual sobre puntuacions màx.
Àmbit 1 Finalitat del Diàleg	26	54,2	40
Àmbit 2 Contingut del Diàleg	16	57,1	24
Àmbit 3 Context del Diàleg	18	56,3	28
Àmbit 4 Actors del Diàleg	9	56,3	16
Àmbit 5 Procés del Diàleg	11	47,8	20
TOTAL	80	54,4	128

En el cas d'exemple, aquest grup mostra una valoració que el situa en un total de 80 punts sobre 128 i s'identifica un 54,4% de qualitat de la seva valoració en tant que iniciativa de diàleg interreligiós basat en l'acció comunitària.

Què ens diu aquesta dada?

PUNTS FORTS:

- Aquest Grup de diàleg interreligiós i interconviccional valora de manera positiva 4 dels 5 àmbits centrals que aporten fortalesa al diàleg interreligiós i interconviccional com a pràctica comunitària. Aquests àmbits són els que tenen a veure amb la finalitat i contingut del diàleg, el seu context i els actors implicats i tots ells superen el 50% de valoració positiva.
- Un criteri té la valoració màxima (4): *"El diàleg es pot dur a terme en espais que poden ser percebuts com comuns per part de les participants, siguin públics i neutres, o bé religiosos de manera rotativa i equilibrada"*. Caldrà tenir cura d'aquest element tan ben valorat.

PUNTS FEBLES:

- L'àmbit relatiu al *Procés* mereix especial atenció, ja que és valorat de manera menys satisfactòria. En aquesta dimensió, el grup té més oportunitats de millora.
- 8 criteris, en tots els àmbits valorats, tenen la valoració mínima (1). El grup pot mirar de dedicar esforços a aquests elements.

c. Orientacions per a l'emplenatge de la Rúbrica de qualitat del diàleg interreligiós de base comunitària (QCID_CA)

- Aquesta eina és un suport a l'autodiagnosi dels grups de diàleg interreligiós i interconviccional per tal d'ajudar a la presa de decisions i a la sostenibilitat. Es tracta d'una eina de caràcter valoratiu i cal prendre el resultat com una aproximació qualitativa, més enllà de l'expressió numèrica del mateix.
- La rúbrica és una eina col·lectiva. La proposta és usar-la en el marc d'un procés de reflexió de manera grupal.
- Molts grups de diàleg interreligiós i interconviccional tenen una junta o un equip motor que per les característiques de la seva tasca i la major periodicitat de les seves trobades (per exemple respecte una comissió o sectorial concreta o respecte un gran grup com una assemblea) pot tenir una bona visió global de la realitat del grup. Aquest petit grup és l'espai més adient per a resoldre la reflexió.
- El temps per a l'emplenatge de la rúbrica és variable, però de manera aproximada, una sessió d'una hora i mitja o dues podria ser suficient.

- En aquesta sessió, es recomana tenir tantes fotocòpies de la rúbrica com persones assistents i bolígrafs.
- En els Annexes a la Guia trobareu la rúbrica per fotocopiar i un element gràfic per resumir visualment els resultats.
- I, després de treballar la Rúbrica, què?

Com a eina d'autodiagnosi indica elements de millora i debilitats i, en aquest sentit, pot ajudar la presa de decisions i a obrir una etapa d'acció per seguir enfortint els elements que són ben valorats com a fortaleces del Grup i assenyala en quins àmbits les diferents iniciatives han de fer majors esforços de cara a sostenir-se en el temps com a Grups de diàleg interreligiós i interconviccional de base comunitària.

Bibliografia

- Casavecchia, Andrea, Carbone, Chiara, and Canta, Francesca. 2023. Living interfaith dialogue during the lockdown: The role of women in the Italian case. *Religions*, 14(2) doi:10.3390/rel14020252
- Edwards, Sachi. 2018. Critical reflections on the interfaith movement: A social justice perspective. *Journal of Diversity in Higher Education*, 11(2), 164–181.
- Esdonk, Susanne van and Wiegers, Gerard. 2019. Scriptural reasoning among jews and muslims in London dynamics of an inter-religious practice. *Entangled Religions*, 8 doi:10.13154/er.8.2019.8342
- Essomba, Miquel Àngel. 2019. Educación comunitaria: crear condiciones para la transformación educativa. *Rizoma freireano – Rhizome freirean*, n. 27. Instituto Paulo Freire de España. <http://www.rizoma-freireano.org/educacion-comunitaria>
- Gomà, Ricard. 2008. La acción comunitaria. transformación social y construcción de ciudadanía. *RES: Revista de Educación Social*, ISSN-e 1698-9007, Nº. 7.
- Helskog, Guro Hansen. 2015. The Gandhi Project: Dialogos philosophical dialogues and the ethics and politics of intercultural and interfaith friendship. *Educational Action Research*, 23(2), 225-242.
- Ibrahim, Ismail; Othman, Mohd Yusof; Dakir, Jawiah; Samian, Abdul Latif; et al. 2012. The importance, ethics and issues on interfaith dialogue among multi racial community. *Journal of Applied Sciences Research*, 8(6), 2920-2924.
- Mitri, Tarek. 1997. El diálogo interreligioso e intercultural en el espacio mediterráneo en una época de globalización. *Perspectivas: Revista trimestral de educación comparada*, 1, 135-140.
- Orton, Andrew. 2016. Interfaith dialogue: seven key questions for theory, policy and practice, *Religion, State and Society*, 44(4), 349-365.
- Pope, Elizabeth M. 2021. Facilitator guidance during interfaith dialogue. *Religious Education*, 116(4), 369-382. doi:10.1080/00344087.2021.1943139.
- Tarrés, Anna; Nadeu, Maria & Essomba, Miquel Àngel. 2024. Interfaith dialogue based on community action in Catalonia (Spain): mapping, indicators and conditions for success. (En procés de publicació)

ANNEXOS

- La Rúbrica **QCID_CA** (per fotocopiar)
- Quadre per mostrar resultats de la Rúbrica **QCID_CA**
- Persones que han participat en la fase de definició dels criteris de qualitat de la recerca *Diàleg interreligiós i interconviccional, i acció comunitària: indicadors, condicions i orientacions per a l'èxit*

Annex 1 La Rúbrica QCID_CA (per fotocopiar)

Rúbrica QCID_CA Criteris de qualitat per al diàleg interreligiós basat en l'acció comunitària (1 = gens; 2= poc; 3= bastant; 4= molt)				
FINALITAT DEL DIÀLEG				
a) Relatius al sentit del diàleg per les participants		Valoració		
1.1. Les participants construeixen vincles socials estables i de confiança mútua.	1	2	3	4
1.2. Les participants reben suport per satisfer les seves necessitats.	1	2	3	4
1.3. Les participants coneixen el sentit de conviccions religioses o creences diferents a la pròpia.	1	2	3	4
1.4. Les participants incrementen el sentiment de pertinença a la comunitat.	1	2	3	4
1.5. Les participants estableixen relacions basades en una perspectiva intercultural de la diversitat.	1	2	3	4
Subtotal (suma):				
b) Relatius al sentit del diàleg per a la societat		Valoració		
1.6. El diàleg establert garanteix l'escolta activa de totes les veus.	1	2	3	4
1.7. El diàleg establert afavoreix la promoció dels drets i les llibertats de les persones participants.	1	2	3	4
1.8. El diàleg establert aspira a la transformació de la societat i n'és una referència.	1	2	3	4
1.9. El diàleg establert repercuteix positivament en la millora de les comunitats religioses participants.	1	2	3	4
1.10. El diàleg establert fa visible el fet religiós en l'espai públic de manera equilibrada.	1	2	3	4
Subtotal (suma):				
SUBTOTAL (suma dels dos subtotals parcials):				
CONTINGUT DEL DIÀLEG		Valoració		
2.1. Les participants s'impliquen en accions socials que milloren la vida de les persones.	1	2	3	4
2.2. Les participants incrementen la diversitat d'identitats religioses i de conviccions al si dels grups de diàleg.	1	2	3	4
2.3. Les participants estableixen les accions socials de manera dialogada.	1	2	3	4
2.4. Les accions socials responen a necessitats detectades de la comunitat.	1	2	3	4
2.5. Les accions socials promogudes des del diàleg interreligiós i interconviccional s'estén a d'altres espais socials (p.e. l'escola).	1	2	3	4
2.6. Les accions socials tenen en compte la xarxa d'organitzacions socials del context en el qual es produeix el diàleg.	1	2	3	4
SUBTOTAL (suma):				
CONTEXT DEL DIÀLEG		Valoració		
3.1. Les participants tenen referents de diàleg interreligiós i interconviccional.	1	2	3	4
3.2. Les participants en entorns urbans pertanyen a un mateix barri o ciutat, o a una mateixa comunitat de referència compartida.	1	2	3	4
3.3. Les participants en entorns rurals pertanyen a una mateixa comarca, o a una mateixa comunitat de referència compartida.	1	2	3	4
3.4. Les participants amb responsabilitats de coordinació dels grups de diàleg interreligiós i interconviccional preparen un relleu que garanteix la seva continuïtat.	1	2	3	4
3.5. La comunitat reconeix les experiències de diàleg interreligiós i interconviccional informals.	1	2	3	4
3.6. La comunitat reconeix els grups de diàleg com referents d'acció comunitària.	1	2	3	4
3.7. El diàleg es pot dur a terme en espais que poden ser percebuts com comuns per part de les participants, siguin públics i neutres, o bé religiosos de manera rotativa i equilibrada.	1	2	3	4
SUBTOTAL (suma):				

ACTORS DEL DIÀLEG	Valoració			
4.1. Les accions socials de diàleg interreligiós i interconviccional son d'iniciativa social, i estan coliderades per la ciutadania, les comunitats religioses i les administracions públiques.	1	2	3	4
4.2. Els ens locals gestionen l'expressió del fet religiós i de creences en l'espai públic de manera equànime.	1	2	3	4
4.3. Els ens locals participen en les accions socials de diàleg interreligiós i interconviccional amb un rol subsidiari.	1	2	3	4
4.4. La comunitat promou l'existència tant de "taules de coordinació" com de "grups de diàleg".	1	2	3	4
SUBTOTAL (suma):				
PROCÉS DEL DIÀLEG	Valoració			
5.1. El nombre de participants creix.	1	2	3	4
5.2 El compromís amb les accions socials sorgides del diàleg interreligiós i interconviccional es manté estable en el temps.	1	2	3	4
5.3. Les participants avaluen l'impacte de les seves accions socials sorgides del diàleg interreligiós i interconviccional.	1	2	3	4
5.4. Les participants donen a conèixer i difonen la seva experiència a la ciutadania.	1	2	3	4
5.5. A les activitats hi participen persones sense vinculació a un grup religiós o de creença.	1	2	3	4
SUBTOTAL (suma):				
TOTAL (Suma de tots els subtotals):				

Annex 2 Quadre per mostrar resultats de la Rúbrica *QCID_CA*

Rúbrica QCID_CA Criteris de qualitat per al diàleg interreligiós basat en l'acció comunitària RESUM
FINALITAT DEL DIÀLEG SUBTOTAL:
CONTINGUT DEL DIÀLEG SUBTOTAL:
CONTEXT DEL DIÀLEG SUBTOTAL:
ACTORS DEL DIÀLEG SUBTOTAL:
PROCÉS DEL DIÀLEG SUBTOTAL:
TOTAL:

Annex 3

Persones que han participat en la fase de definició dels criteris de qualitat de la recerca *Diàleg interreligiós i interconviccional, i acció comunitària: indicadors, condicions i orientacions per a l'èxit*

NOM I COGNOMS	CÀRREC / INSTITUCIÓ
Arnau Oliveres	AUDIR
Sergio Arevalo	AUDIR
Francesc Torredelfot Freixes	Associació Unesco pel Diàleg Interreligiós
Víctor Albert	Investigador, ISOR - UAB
Carles Armengol	Director, DGAR
Lena de Botton	Coordinadora, CREA
Ariadna Solé	Tècnica, OAR
Agustí Iglesias	Tècnic, DGAR
Eva Torres	Coordinadora, Grup DI Manresa
Jenabou Dembaga	Fundació Pere Tarrés
Francesc-Xavier Marín	Islamòleg, URL / Consell assessor per la diversitat religiosa

ERDISC:

NOM I COGNOMS	TASQUES
Miquel Àngel Essomba	Preparació i conducció dels seminaris, elaboració materials resultants, supervisió general
Anna Tarrés	Gestions administratives dels seminaris, gestions amb Comitè d'ètica
Maria Nadeu	Gestions administratives dels seminaris, contacte amb experts, elaboració informe Fase 1

Un agraïment a tothom per la participació i dedicació.